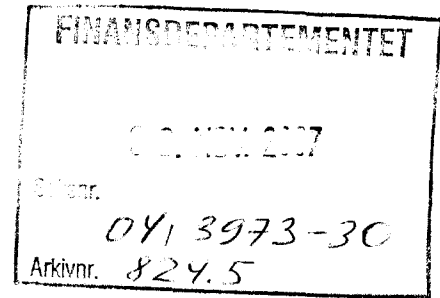

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige finansdepartement
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
04/3973

Vår referanse
2007/02112-5 008

Dato
29.11.2007

Høring - forslag til endring i skatte-, toll- og avgiftsmyndighetenes taushetspliktbestemmelser

1. Innledning

Vi viser til høringsbrev av 30.08.2007 fra Finansdepartementet om ovennevnte.

Høringen er ifølge adresselisten forelagt både Politidirektoratet som overordnet organ og Økokrim som underliggende organ. Politidirektoratet har forelagt høringen for utvalgte politidistrikt. Vi har innen fristen mottatt svar Oslo, Hordaland og Troms politidistrikt, samt kopi av Økokrims hørings svar til Finansdepartementet. Høringssvarene er i noen sammenhenger innarbeidet i direktoratets uttalelse. I andre sammenhenger er det henvist direkte til disse. Svarene fra politidistriktene følger vedlagt i kopi.

Finansdepartementet foreslår å gi skatte-, toll- og avgiftsmyndighetene en videre adgang enn i dag til å gi opplysninger til politi og påtalemyndighet om straffbare overtredelser av regelverk utenfor eget forvaltningsområde.

Departementet foreslår videre å innføre en bestemmelse i særavgiftsloven om at taushetspliktsbestemmelsen i tolloven § 8 gjelder tilsvarende for avgiftsbehandling etter særavgiftsloven med forskrifter.

Endelig fremmes forslag om kodifisering av gjeldende rett, ved å ta inn i ligningsloven § 3-13 at arvinger etter en avdød skattyter, samt lensmenn og tingrett i skiftesaker, kan få innsyn i avdødes ligningsopplysninger.

Utformingen av regelverket om adgangen til utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra forvaltningen til politi og påtalemyndighet forutsetter en avveining mellom behovet for kriminalitetsbekjempelse og samfunnsbeskyttelse på den ene siden og hensynet til den enkeltes rettssikkerhet og personvern på den andre siden. Politidirektoratet mener at de foreslåtte lovendringene balanserer disse hensynene på en hensiktsmessig måte.

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

Politidirektoratet slutter seg således til Økokrim når særorganet uttaler at

”Effektiv kriminalitetsbekjempelse fordrer en relativt vid adgang til å innhente opplysninger fra offentlige etater, blant annet for å bekrefte eller avkrefte en mistanke på et tidlig stadium. Personvern hensyn ivaretas etter vårt syn ikke minst ved de strenge taushetspliktregler som gjelder for politiets og påtalemyndighetens arbeid.”

Troms politidistrikt påpeker at

”også allmenne hensyn tilsier at offentlige organer bør kunne gi opplysninger til politiet, når de besitter informasjon som gir en begrunnet mistanke om at kriminalitet av et visst alvor er begått. Når det er tale om utlevering av opplysninger til et offentlig organ som selv er underlagt taushetsplikt, må disse hensyn veie tyngre enn de personvern hensyn som trekker i motsatt retning.”

Oslo politidistrikt uttaler herunder at

”De foreslåtte endringene vil kunne medføre et mer målrettet straffesaksarbeid, hvor en i større grad kan unngå uberettigede forfølgninger, sløsing med ressurser og tid, samt at kvaliteten og tempoet på etterforskningen vil kunne bedres. Videre vil en raskere kunne innlede et aktivt tverrfaglig samarbeid med etatene i straffesakene.

De uskyldige skattepliktige vil med andre ord raskere kunne fritas fra mistanke, og de skyldige vil få ”rett straff til rett tid” – jfr. EMK Art 6 nr. 1.“

Politidirektoratet vil nedenfor kommentere de enkelte forslagene. Fremstillingen nedenfor følger høringsnotatets systematikk. Videre vil vi ta opp forhold som ikke er omtalt i høringsnotatet.

2. Anmodning fra politi eller påtalemyndighet om opplysninger med bakgrunn i en melding om en mistenkelig transaksjon

Departementet foreslår å innføre egne bestemmelser om skatte, toll- og avgiftsmyndighetenes adgang til å utlevere taushetsbelagte opplysninger til Økokrim uten nærmere bestemte vilkår når forespørselen har sitt utspring i en melding om mistenkelig transaksjon i hhv tollloven § 8 nr 2 bokstav g, merverdiavgiftsloven § 7 nytt tredje ledd og ligningsloven § 3-13 nr 2 bokstav g og forslag til ny lov om toll og vareførsel § 12-1 annet ledd ny bokstav g.

Behovet for en mer effektiv bekjempelse av hvitvasking er utførlig beskrevet i Ot.prp. nr 72 (2002-2003) Lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger m.v. (hvitvaskingsloven). Politidirektoratet er enig i departementets vurdering av behovet for å lempe på dagens vilkår. For øvrig viser vi her til uttalelsen fra Troms politidistrikt og Økokrim.

Endringsforslagene bør videre, som påpekt av Hordaland politidistrikt, harmoniseres med forslag til ny lov om tiltak mot hvitvasking og finansiering av terrorisme som skal erstatte gjeldende hvitvaskingslov.

Politidirektoratet er enig i departementets vurdering om at en melding om mistenkelig transaksjon i seg selv utgjør en tilstrekkelig kvalifisert interesse fra politiets side, til at skatte- og avgiftsmyndighetenes taushetsplikt bør vike. Det er av stor betydning for politiets ressursbruk at Økokrim raskt kan få bekreftet eller avkreftet en melding om mistenkelig transaksjon. En fjerning av kravet om skjellig grunn til mistanke vil også gi en klar og lett håndterbar regel både for politi og påtalemyndighet og skatte- og avgiftsmyndighetene.

Økokrim uttaler således at

”En best mulig behandling av rapporter om mistenkelige transaksjoner fordrer bestemmelser som sikrer en effektiv innhenting av informasjon fra blant annet forvaltningsorganer. Slike regler bør være mest mulig ensartet for de forskjellige forvaltningsorganene og by på færrest mulig vurderingstema. De foreslåtte regler ivaretar disse hensyn både ved at de er ensartet i utformingen og ved at de gir forvaltningen en hensiktsmessig og klart definert adgang til å gi informasjon til Økokrim ved håndtering av rapporter om mistenkelige transaksjoner. Økokrim slutter seg på denne bakgrunn til høringsforslaget på dette punktet.”

3. Endring av mistankevilkåret fra ”skjellig grunn til mistanke” til ”rimelig grunn til mistanke”

Departementet foreslår at skatte- og avgiftsmyndighetene skal kunne gi opplysninger til politi og påtalemyndighet utenfor eget forvaltningsområde når det foreligger rimelig grunn til mistanke om overtredelse som kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder. Det foreslås endringer i tolloven § 8 nr 2 bokstav f, merverdiavgiftsloven § 7 nytt tredje ledd og ligningsloven § 3-13 nr 2 bokstav f og forslag til ny lov om toll og vareførsel § 12-1 annet ledd bokstav f.

Politidirektoratet er positiv til at taushetspliktbestemmelsene i tolloven, merverdiavgiftsloven og ligningsloven forenkles og samordnes. Dette vil gjøre praktiseringen av bestemmelsene enklere for forvaltningen, og gi en bedre og mer hensiktsmessig informasjonsflyt mellom de ulike etatene og politi og påtalemyndighet i startfasen av straffesakene - også før formell etterforskning iverksettes. Oslo politidistrikt uttaler seg i samme retning.

Oslo politidistrikt viser herunder til at politi og påtalemyndighet i dagens komplekse samfunn må forholde seg til en rekke etater med til dels ulike taushetspliktbestemmelser, og at dette ofte kan komplisere oppstarten av etterforskningen av bl.a. økonomiske straffesaker. Politidistriktet påpeker at manglende tilgjengelig informasjon i initialfasen vil kunne medføre uberettiget forfølgning av person fordi politiet ikke tidsnok får tilgang til relevante opplysninger, tids- og ressurstap under etterforskning, samt vanskeligheter med å innrette og avgrense etterforskningen m.v, noe som er negativt for effektiviteten i oppgaveløsningen.

Troms politidistrikt viser til at det både fra politiske myndigheter og Riksadvokaten er gitt føringer på at det bør samarbeides tettere mellom politi og påtalemyndighet og forvaltningen for å bekjempe økonomisk motivert kriminalitet, og at dagens taushetspliktbestemmelser vanskeliggjør et slikt samarbeid.

Politidirektoratet er, i likhet med Sjef for Økokrim og Hordaland og Oslo politidistrikt, enig i forslaget om å senke mistankevilkåret fra ”skjellig grunn til mistanke” til ”rimelig grunn til mistanke”, og tiltrer i det vesentlige departementets begrunnelse.

Oslo politidistrikt uttaler at:

”Til dagens krav om ”skjellig grunn til mistanke” vil vi bemerke at vilkåret bygger på en vurdering av både de objektive så vel som de subjektive straffbarhetsvilkår i den aktuelle straffebestemmelsen som antas å være overtrådt. Vurderingen av de subjektive forholdene kan i startfasen av bl.a. økonomiske straffesaker være vanskelige og komplekse, som kan bygge på langt flere opplysninger enn det som anses naturlig å formidle til eksempelvis skatteetaten i forbindelse med en utleveringsanmodning. Opplysningene kan av ulike årsaker være så sensitive at de ikke bør formidles utover etterforskningsteamet – dels fordi det kan skade etterforskningen, og dels fordi det eksempelvis foreligger kildeproblematikk som kan medføre fare for personer m.m.

For alle praktiske formål bør det være tilstrekkelig at saksbehandler i skatteetaten konstaterer at det rent objektivt foreligger rimelig grunn til mistanke om et straffbart forhold – uten at det må foretas en grundig analyse av den rent subjektive siden av forholdet.”

Sjef for Økokrim fremhever at erfaringene fra politi- og påtalemyndighetens samarbeid med forvaltningen viser at taushetspliktbestemmelsene fortsatt oppleves som en hindring for den ønskede samhandling.

”Årsaken til problemene synes å relatere seg både til at vurderingstemaet er uvant å forholde seg til, og til at mistankekravet er strengt. Vi viser til at forvaltningsorganet i slike tilfeller må ta stilling til om det foreligger ”skjellig grunn til mistanke”.

”Rimelig grunn til mistanke” vil etter vårt syn være et enklere vurderingstema for forvaltningen å forholde seg til; det ligger her i større grad veiledning i ordlyden. Vi legger til grunn at en med dette uttrykket sikter til det samme som ”rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold” i straffeprosessloven § 224 første ledd – bestemmelsen om når det kan iverksettes etterforskning. Dette uttrykket anvendes for øvrig i flere andre sektorlover som vilkår for inngrep mv. Effektiv kriminalitetsbekjempelse tilsier også at vilkåret endres fra ”skjellig grunn til mistanke” til ”rimelig grunn til mistanke”.

4. Øvrige lovendringsforslag

Politidirektoratet støtter forslaget om å innføre en bestemmelse i særavgiftsloven om at taushetspliktsbestemmelsen i tolloven § 8 gjelder tilsvarende for avgiftsbehandling etter særavgiftsloven med forskrifter. Dette vil gi et mer oversiktlig og helhetlig regelverk som vil være enklere å praktisere for tollmyndighetens ansatte.

Vi tiltrer videre forslaget om kodifisering av gjeldende rett i ligningsloven § 3-13 nr 2 bokstav k om adgang til innsyn i avdødes ligningsopplysninger.

Økokrim og Hordaland politidistrikt uttaler seg i samme retning.

5. Behov for vurdering av tilsvarende endringer av taushetspliktbestemmelser for andre forvaltningsorganer

Som tidligere nevnt forholder politi og påtalemyndighet seg til en rekke samarbeidende etater som har til dels ulik taushetsplikt. Oslo politidistrikt påpeker at bl.a. Finans- og miljøkrimseksjonen etterforsker ulike former for økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, hvor de samme problemstillinger som lovforslaget reiser ofte inntre ved oppstarten av sakene: Hvilke opplysninger er det mulig å innhente hos Arbeidstilsynet, Forurensningstilsynet, ulike løyvemyndigheter, NAV m.v. ifbm vurdering av om etterforskning skal startes, eller i initialfasen av etterforskningen?

Politidistriktet uttaler videre at:

”Denne problemstillingen kommer bl.a. til syne i de ulike mer eller mindre formelle tverrfaglige fora hvor politiet/påtalemyndigheten deltar sammen med andre etater. Seksjonens restaurantgruppe har eksempelvis gjennom flere år arbeidet tverrfaglig i grenselandet mellom proaktivt forebyggende arbeid, og i konkrete saker som etterforskes. I slike fora/saker vil ofte mange etater være involvert – som Mattilsynet, skatteetaten, arbeidstilsynet, bevillingsmyndigheten m.fl. Samarbeidet mellom etatene kan dels bestå i møter hvor det foretas erfaringsutvekslinger m.m., til mer operative felles forebyggende aktiviteter – eksempelvis felles kontroller av restauranter hvor politiet deltar, til samarbeid i konkrete straffesaker som følger i kjølvannet av de nevnte forvaltningsmessige felleskontrollene.

Det byr erfaringsvis på store utfordringer å håndtere taushetspliktreglene mellom de ulike etatene i et slikt samarbeid, og de respektives taushetsplikt overfor politiet/påtalemyndighet.”

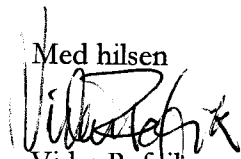
Oslo politidistrikt tar på bakgrunn av dette til orde for å foreta en fullstendig gjennomgang av alle taushetspliktreglene for de ulike etatene som naturlig vil kunne komme i kontakt med politi og påtalemyndighet. Dette gjelder så vel før formell etterforskning har startet som etter at etterforskningen har startet. Dette har vært forsøkt gjort for forholdet mellom politiets taushetsplikt og sosiale myndigheter m.v. Politidistriktet foreslår derfor å innføre tilsvarende vilkår for utlevering av taushetsbelagte opplysninger fra og utenfor eget forvaltningsområde som i endringsforslaget.

Som eksempel på viktigheten av å kunne innhente opplysninger fra både skatteetaten og løyvemyndigheten nevner politidistriktet den såkalte ”drosjesvindelsaken”, som er avdekket av Oslo ligningskontor:

”Ved oppstart av tilsvarende saker i fremtiden vil det være både bevistaktisk og generelt hensiktsmessig for tempoet og presisjonen i etterforskningen at politiet kan innhente opplysninger fra både skatteetaten og løyvemyndigheten. Sistnevnte kan eksempelvis ha sentrale opplysninger som kan bidra til å avdekke subjektiv skyld i en skattesvindelsak, ved at drosjeeier har sendt andre (reelle inntektsopplysninger) til løyvemyndigheten i forbindelse med fornyelse eller søknad om drosjeløyve, mens ligningskontoret blir avspist med en selvangivelse og næringsoppgave som gjengir betydelig lavere inntektstall, eller at det er gitt bevisst uriktige forklaringer/

opplysninger til løyvemyndigheten, som medfører mistanke om mulig overtredelse av straffeloven § 166.”

Politidirektoratet ber Finansdepartementet vurdere dette.

Med hilsen

Vidar Refvik
ass. politidirektor

Steinar Talsø
seksjonsjef

Vedlegg: 3

Kopi u/vedlegg: Justisdepartementet

Saksbehandler:
Gunnvor Hovde
Tlf: 23364226